

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

INFORMACIJA

**O PRIPREMAMA ZA POČETAK PROCESA PROGRAMIRANJA
PRETPRISTUPNE PODRŠKE EVROPSKE UNIJE ZA PERIOD 2014 - 2020
(IPA II)**

Podgorica, februar 2013.

I UVOD

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija (MVPEI) je, u saradnji s Evropskom komisijom, a posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori (DEU), započelo pripremne aktivnosti u vezi s programiranjem pretpristupne podrške EU tokom finansijske perspektive 2014-2020 (IPA II).

Dokumenti kojima će biti definisana pravna i tehnička osnova za korištenje Ipe II su u procesu izrade i očekuje se da će biti usvojeni od strane nadležnih institucija EU krajem 2013. Evropska komisija (EK) je državama korisnicama pretpristupne podrške dostavila Smjernice za početak procesa izrade strateških dokumenata neophodnih za proces programiranja. U Crnoj Gori će programiranje pretpristupne podrške za 2014. teći paralelno s izradom strateških programskih dokumenata u okviru Ipe II, što će dodatno opteretiti postojeće administrativne kapacitete institucija koje će biti uključene u ove procese.

Umjesto dosadašnjeg pristupa koji se, najvećim dijelom, zasnivao na pojedninačnim projekima u okviru novog pristupa Evropska komisija će insistirati na primjeni sektorskog pristupa, koji će u sebi objedinjavati više pojedninačnih politika.

Kako bi se sektorski pristup na što kvalitetniji način primijenio u pripremi programa Ipe II, u organizaciji DEU i MVPEI održan je radni sastanak za predstavnike SPO jedinica, članova operativnih struktura za decentralizovano upravljanje EU sredstvima, DEU, međunarodnih organizacija i ambasada, na kojem su razmotreni koraci koje je potrebno preduzeti kako bi se osiguralo efikasno i pravovremeno ispunjavanje svih obaveza.

Na seminaru je prezentirano **Uputstvo za programiranje** uz primjenu sektorskog pristupa i predstavljeni su planovi za izradu ključnih strateških dokumenata za programiranje Ipe II. S obzirom na brojne izmjene s kojima će se susresti sve države korisnice sredstava Ipe II, neophodno je od samog početka procesa jasno definisati obaveze i vremenske rokove za sprovođenje pripremni aktivnosti.

II INSTRUMENT PRETPRISTUPNE PODRŠKE EU ZA PERIOD 2014-2020 (IPA II)

Pravni okvir i tehnička osnova za sprovođenje instrumenta IPA II biće definisani sljedećim dokumentima:

1. **Opšta regulativa za Ipu II** (*IPA II Regulation*) čije se usvajanje očekuje do polovine 2013. Opšta regulativa za Ipu II stupiće na snagu nakon zvaničnog objavljivanja, a biće primjenljiva od 1. januara 2014.
2. **Zajednička pravila za sprovođenje** (*Common Implementing Rules*) za sve instrumente za vanjsko djelovanje EU koju usvaja Evropski savjet i Evropski parlament;
3. **Pravila za korištenje Ipe II** (*Rules of Application*) koja će u skladu s Lisabonskim ugovorom usvojiti Evropska komisija kao delegirani akt. Dokumentom će se detaljno definisati principi i načela korištenja pretpristupne podrške u okviru naredne finansijske perspektive;
4. **Zajednički strateški okvir** (*Common Strategic Framework - CSF*) izradiće Evropska komisija u saradnji s državama korisnicama. Svrha ovog dokumenta je da definiše oblasti podrške za sve države korisnice Ipe II i da na taj način bolje poveže pretpristupnu podršku s politikom proširenja. Očekuje se da nacrt CSF-a bude pripremljen tokom II kvartala 2013, a njegova finalna verzija do kraja III kvartala 2013. Nakon procedure usaglašavanja u Evropskoj komisiji očekuje se njegovo usvajanje i stupanje na snagu tokom I kvartala 2014.
5. **Nacionalni strateški programski dokument** (*Country Strategy Paper - CSP*) će na nivou svake države korisnice izraditi EK u saradnji s državama korisnicama;
6. **Godišnji ili višegodišnji programi** kojima će se na osnovu sektorskog pristupa definisati oblasti podrške u okviru Ipe II.

III PRIORITETNE OBLASTI ZA PODRŠKU KROZ IPU II

Dosadašnje **komponente Ipa** podrške su zamijenjene **oblastima**, kako bi se osigurala veća povezanost podrške cjelokupnog instrumenta. Evropska komisija je u okviru Uputstva za primjenu sektorskog pristupa definisala oblasti podrške na sljedeći način:

1. Proces tranzicije i jačanje kapaciteta;
2. Regionalni razvoj;
3. Zapošljavanje, socijalna politika i razvoj ljudskih resursa;
4. Poljoprivreda i ruralni razvoj;
5. Regionalna i teritorijalna saradnja.

Unutar svake od navedenih oblasti biće potrebno definisati sektore, koji će u sebi objedinjavati više pojedinačnih politika, koje omogućavaju ostvarenje istog cilja.

U nacrtu Opšte regulative za Ipu II (*IPA II Regulation*) u članu 2. navedeno je da će podrška biti usmjerena na sljedeće specifične ciljeve, a u skladu s individualnim potrebama svake države korisnice i njenim programom proširenja:

a) Podrška u oblasti **političkih reformi** kroz:

- Jačanje demokratskih institucija i vladavina prava, uključujući i njihovu implementaciju;
- Promocija i zaštita ljudskih prava i fundamentalnih sloboda, unaprijeđenje poštovanja prava manjina, promocija rodne ravnopravnosti, nediskriminacije i slobode štampe, kao i promocija dobrosusjednih odnosa;
- Borba protiv korupcije i organizovanog kriminala;
- Reforma javne uprave;
- Razvoj civilnog društva i socijalnog dijaloga;
- Mjere pomirenja, izgradnje mira i unaprijeđenja povjerenja.

b) Podrška **ekonomskom, socijalnom i teritorijalnom razvoju** kroz pametan, održiv i inkluzivni rast kroz:

- Postizanje standarda EU u privredi i ekonomskom upravljanju;
  - Neophodne ekonomske reforme u cilju ostvarivanja uspješne konkurencije na tržištu Unije i borbe s pritiskom tržišta, uz poštovanje adekvatnih ekonomskih, socijalnih i ekoloških ciljeva;
  - Podsticanje zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa;
  - Socijalna i ekonomska inkluziju, naročito manjina i ranjivih grupa;
  - Razvoj infrastrukture, unaprijeđenje regionalne mreže i veza sa Unijom.
- c) **Jačanje sposobnosti zemalja korisnica da ispune obaveze koje proističu iz članstva**, postepenim usklađivanjem i usvajanjem, implementacijom i jačanjem pravne tekovine EU, politika i fondova EU, kao što su strukturni fondovi, kohezioni fond i fond za poljoprivredni i ruralni razvoj;
- d) **Regionalna integracija i teritorijalna saradnja** koja uključuje države korisnice, države članice EU i gdje je potrebno i treće zemlje i kojom se uspostavlja Instrument evropskih susjedskih odnosa.

Napredak u postizanju navedenih specifičnih ciljeva će se mjeriti **indikatorima** koji se, između ostalog, odnose na:

- Napredak na polju demokratije, vladavine prava, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, sistema pravosuđa i administrativnih kapaciteta;
- Napredak u postizanju ekonomskih reformi; ispravnost i efektivnost u razvoju socijalnih i ekonomskih strategija, napredovanje ka pametnom, održivom i inkuzivnom razvoju, vođenom i kroz javne investicije podržane kroz IPA fondove;
- Zakonodavni sistem usklađen s pravnom tekovinom EU; napredovanje u sprovođenju institucionalnih reformi, uključujući uvođenje indirektnog upravljanja fondovima EU;
- Relevantnost inicijative u ostvarivanju regionalne i teritorijalne saradnje i unapređenje trgovinskih tokova.

Navedeni indikatori će, prema potrebi, biti korišteni za potrebe monitoringa, evaluacije i revizije predloženih aktivnosti.

IV PRIORITETNE AKTIVNOSTI CRNOGORSKIH INSTITUCIJA U I I II KVARTALU 2013.

Važno je imati u vidu da će se tokom 2013. sprovoditi sve aktivnosti koje se odnose na pripremu neophodnih dokumenata za korišćenje pretpristupne podrške za period 2014-2020, uz istovremenu pripremu prvih programa Ipe II za 2014.

U ovom trenutku najvažnije je na što efikasniji način odgovoriti zahtjevima koji se odnose na obezbjeđivanje informacija potrebnih za učešće u pripremi Nacionalnog strateškog programskog dokumenta (Country Strategy Paper - CSP).

Značajno je naglasiti da će samo oni sektori koji kao prioritetni budu navedeni u CSP biti razmatrani za podršku u okviru finansijske perspektive 2014 - 2020, kao i da će izmjene istoga biti moguće tek na polovini programskog perioda.

CSP će u svojoj strukturi sadržati:

- Analizu specifičnih potreba Crne Gore za podrškom i procjenu njenih kapaciteta za sprovođenje reformi;
- Jasno definisane sektore podrške po utvrđenim oblastima podrške;
- Iznos finansijske podrške i modalitete za njeno sprovođenje;
- Jasno definisane ciljeve i pokazatelje uspješnosti njihovog postignuća.

Na osnovu vremenskog okvira predstavljenog od strane EK, prvi nacrt CSP-a očekuje se krajem II kvartala 2013. Planirano je da finalna verzija dokumenta bude pripremljena tokom I kvartala 2014, dok se njegovo usvajanje očekuje tokom II kvartala 2014.

Imajući u vidu da će izrada pomenutog dokumenta podrazumijevati blisku saradnju između Crne Gore i EK, potrebno je da se svi učesnici u procesu s crnogorske strane aktivno uključe u njegovu izradu, kako bi se ispoštovali predviđeni vremenski rokovi. Takođe, važno je napomenuti da će **samo**

oni prioriteti odnosno sektori koji budu definisani u okviru CSP-a biti predmet finansijske podrške EU za period 2014-2020.

S obzirom na to da će se priprema CSP značajnim dijelom zasnivati na važećim nacionalnim strateškim dokumentima i prioritetima koji su njima definisani, cjelokupan proces pripreme mora posebno uzeti u obzir prioritete definisane sljedećim dokumentima:

- Nacionalni plan razvoja 2013-2016,
- Nacionalni program za pristupanje Crne Gore EU, i
- Pretpristupni ekonomski program za Crnu Goru 2012-2015.

Za potrebe otpočinjanja procesa pripreme CSP-a neophodno je da sva ministarstva definišu prioritete u okviru svojih resora, čija će implementacija u periodu 2014-2020 godine omogućiti ostvarenje ciljeva navedenih u članu 2 nacrtu Opšte regulative za Ipu II (Prilog: Formular za dostavljanje predloga prioritetnih aktivnosti).

Istovremeno, potrebno je za svaki od prioriteta navesti važeća nacionalna strateška dokumenta određenog resora, u kojima je predviđena realizacija predloženih prioriteta.

Uporedo s izradom CSP-a otpoćeće proces programiranja nacionalnog programa za 2014, koji će biti utemeljen na prvom nacrtu CSP-a, a koji prema predloženom vremenskom okviru treba da bude spreman do II kvartala 2014.

Jedna od značajnih novina u okviru Ipe II odnosi se i na predlog da se uvede mehanizam za moguće preusmjeravanje sredstava, kako između oblasti podrške unutar države, tako i između država korisnica, a na osnovu ostvarenih rezultata. Stoga je potrebno dodatno ojačati kapacitete struktura za programiranje i implementaciju pretpristupne podrške i na vrijeme pripremiti crnogorsku državnu upravu za zahtjevan proces programiranja.

Tokom procesa programiranja Ipe II Crnoj Gori će biti dostupna tehnička podrška posredstvom sljedećih projekata i programa koje finansira EK:

1. *Monitoring i evaluacija razvoja kapaciteta za Zapadni Balkan* (projekat implementira Svjetska banka);
2. *Okvirne vještine za budućnost - FRAME* (projekat implementira Evropska trening fondacija); i
3. *Podrška za programiranje* (koji će implementirati Program za razvoj kapaciteta UNDP).

Prilog: Formular za dostavljanje predloga prioritetnih aktivnosti

MINISTARSTVO:		
POLITIČKE REFORME		
Ciljevi	Prioritetne aktivnosti	Nacionalni strateški dokument
1. Jačanje demokratskih institucija i vladavina prava, uključujući i njihovu implementaciju; 2. Promocija i zaštita ljudskih prava i fundamentalnih sloboda, unaprijeđenje poštovanja prava manjina, promocija rodne ravnopravnosti, nediskriminacije i slobode štampe, kao i promocija dobrosusjednih odnosa; 3. Borba protiv korupcije i organizovanog kriminala; 4. Reforma javne uprave i dobre vladavine; 5. Razvoj civilnog društva i socijalnog dijaloga; 6. Mjere pomirenja, izgradnje mira i unaprijeđenja povjerenja.		
EKONOMSKI, SOCIJALNI I TERITORIJALNI RAZVOJ		
Ciljevi	Prioritetne aktivnosti	Nacionalni strateški dokument
7. Postizanje standarda EU u privredi i ekonomskom upravljanju; 8. Neophodne ekonomske reforme u cilju ostvarivanja uspješne konkurencije na tržištu Unije i borbe s pritiskom tržišta, uz poštovanje adekvatnih ekonomskih, socijalnih i ekoloških ciljeva;		

9. Podsticanje zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa;		
10. Socijalna i ekonomska inkluziju, naročito manjina i ranjivih grupa;		
11. Razvoj fizičkog kapitala, unaprijeđenje regionalne mreže i veza sa Unijom.		
JAKANJE SPOSOBNOSTI ZEMALJA KORISNICA DA ISPUNE OBA VEZE KOJE PROISTIČU IZ ČLANSTVA		
Ciljevi	Prioritetne aktivnosti	Nacionalni strateški dokument
12. Postepeno usklađivanje i usvajanje, implementacija i jačanje pravne tekovine EU, politike i fondovi EU (strukturni fondovi, kohezioni fond i fond za poljoprivredni i ruralni razvoj).		
REGIONALNA INTEGRACIJA I TERITORIJALNA SARADNJA		
Ciljevi	Prioritetne aktivnosti	Nacionalni strateški dokument
13. Uključivanje zemalja korisnica, država članica i gdje je potrebno i trećih zemalja kroz uspostavljanje Instrumenta evropskih susjedskih odnosa.		